

עמותת אזרחים למען הסביבה (אל"ס) הינה ארגון סביבתי חברתי, המנוהל בשותפות יהודית ערבית. הארגון הוקם בשנת 1990 על ידי תושבי הגליל במטרה לפעול יחד לשמירה על הסביבה ועל משאבי הטבע. שמו של הארגון חזר להיות כפי שנקרא בעת הקמתו והמילה "גליל" הוסרה, בהחלטת האסיפה הכללית ובאישורו של רשם העמותות לפני שנה.

מאז הקמתה, הצליחה העמותה לקדם מודעות ציבורית לסוגיות סביבתיות לתמוך בעשרות קבוצות של אזרחים ולעודד מנהיגות בקרב הקהילות המתגוררות בצפון. הצלחנו להשפיע על התנהלותם הסביבתית של מפעלים רבים ואף להשפיע על חקיקה ועל יישומם של חוקים למען הסביבה. השנה קיבלנו מתלמידי חטיבת הנעורים של בי"ס לאו בק בחיפה "אות תיקון עולם".

בעשר השנים האחרונות הרחיבה העמותה את פעילותה אל מעבר לגבולות הגליל והיא פועלת בתחומים ארציים ומקומיים כאחד. כ 10000 יהודים וערבים, תומכים בנו בדף הפייסבוק ובו אנו מפרסמים מדי שבוע בערבית ובעברית כדי לקדם מודעות, לעודד קיימות ולהשפיע על מקבלי החלטות.

תעשייה מקיימת

הפרויקט המרכזי של העמותה אשר הקנה לה מעמד של ארגון מקצועי מוערך במגזר השלטוני, העסקי והשלישי, הוא נמצא כעת בשלב קריטי של התפתחות. בשנתיים האחרונות אנו משקיעים משאבים מרובים בכדי להצליח לפרוץ מגבולות מחוז הצפון, ולהגיע אל מפרץ חיפה – המהווה אתגר מקצועי ולאומי משמעותי ובעל השפעה.

הפרויקט עוסק באיסוף מידע אודות תעשיות מזהמות, והגברת הלחץ על הרשויות לאכוף את חוקי הגנת הסביבה על מפעלים מזהמים. הפרויקט מתמקד לשם כך בשלוש דרכי פעולה עיקריות: אסוף מידע באופן שיטתי, לנתח אותו ולפרסמו [בסדרת דו"חות תחת הכותרת "שקט תעשייתי"](#).

פעילות והישגים מהשנה האחרונה:

- במסגרת סדרת הדו"חות "שקט תעשייתי", הצלחנו להגשים מספר רב של יעדים השנה – 3 דו"חות התפרסמו - הישג לכשעצמו [לעומת פרסום דו"ח אחד בכל שנה מאז 2010].

הדו"ח הרביעי על המועצה התעשייתית תפן – פורסם בפברואר השנה. [קישור לדו"ח](#)

מיד לאחר הדו"ח קבלנו הרבה מאד הדים ותגובות: במועצה של כפר ורדים, מספר ישיבות מועצה הוקדשו לנושא והוזמנו להשתתף באחת מהן. נכתבה עצומה של התושבים הקוראת למשרדי הפנים והגנת הסביבה לאכוף את החוק על המפעלים מהאקדמיה קבלנו פניה לעזור [במידע ובהשתתפות] במחקר של ד"ר אור קארסין ושותפה פרופ' אביעד בר חיים. בנושא "אחריות תאגידית- סביבתית- חברתית" בתעשייה הישראלית. המחקר יבחן לראשונה מתקנים תעשייתיים בישראל, מתוך כוונה להתחקות אחר המניעים של ציות/מעבר לציות או אי ציות לרגולציה. הם מקווים כי תוצאות המחקר תאפשרנה הן לתעשייה והן לרגולטורים בישראל להתאים את פעילותם אל מול הכוחות הפועלים והמניעים את המתקנים התעשייתיים.

הדו"ח החמישי התמקד בשקיפות של הרשויות בתחום המידע הסביבתי

פורסם ביולי השנה. [קישור לדו"ח](#)

חוק המידע הסביבתי, והתקנות הנלוות אליו, מגדירים את חובת הנגשת המידע הסביבתי לאזרח, חובת רשויות השלטון לפרסם כל פרט מידע כזה שנאסף על ידיהן או מצוי ברשותן. אל"ס יזמה את החוק, ולקחה חלק פעיל בקידום החקיקה, וממשיכה לפעול במשך כל השנים כדי להבטיח את יישומו. פעילות העמותה ליישום החקיקה הנ"ל כוללת: קיום ימי עיון מקצועיים, עריכת סקרים ופרסומם בתקשורת, פגישות עם נציגי משרדי הממשלה ורשויות מקומיות וכתובת מכתבים.

ארבע שנים לאחר כניסת התקנות לתוקף ושמונה שנים לאחר כניסת החוק לתוקף, בדקנו האם הרשויות מפרסמות מידע סביבתי עדכני עפ"י החוק באתרי האינטרנט שלהן וגילינו שבמרבית המקרים, הרשויות מסתירות מידע מהציבור, בניגוד לחוק. ראו עוד הרחבה בדף 5 קמפיין חופש המידע בבחירות.

הדו"ח השישי התמקד בחשיפה של עובדים לחומרים מסוכנים – [פורסם בדצמבר השנה](#)

עמותת אזרחים למען הסביבה היא אחד הארגונים היחידים, ואולי אף העמותה היחידה, שהתחילה בשנתיים האחרונות לחקור את הנושא, לשאול שאלות ולנסות לקבל מידע. הדו"ח הנוכחי אינו מתיימר לענות באופן מלא על השאלות הנ"ל, ובוודאי לא לפתור את הבעיות. מבחינת העמותה, הדו"ח הנוכחי הוא בבחינת זריקת כדור לתוך המגרש תוך קריאה לכל 'השחקנים' בתחום לרתום את הידע, יכולת הפעולה ובעיקר את הוראות החוק לשיפור המצב הקיים: משרד הכלכלה על כל זרועותיו (מינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית, המוסד לבטיחות ולגיהות ורשם המחלות התעסוקתיות), משרד הבריאות, המעסיקים והמפעלים וציבור העובדים.

לפני סיום כתיבת דו"ח זה, החליטה ועדת העבודה, הרווחה והבריאות של הכנסת לדון בממצאי ובבעיות שהועלו בו, וב-4 ביוני 2013 חגגנו את עיקר ממצאי הדו"ח לפני הוועדה. בסיום הדיון החליט

יו"ר הוועדה, חבר הכנסת מיקי רוזנטל, לקיים דיון נוסף בעניין בקרוב. הוא גם פנה לכל הגורמים הקשורים לנושא בדברים אלה:

קודם כול, אני מבקש לברך את "אזרחים למען הסביבה", שיזמו את הדיון הזה, על פעילותם המבורכת בכלל בנושא הבטיחות בעבודה ובריאות העובדים. מעבר לדיון הנוסף, אני כבר ממליץ מאוד שתפרסמו דוח שנתי על הפעילות שלכם, של המינהל, ותנגישו את המידע לציבור, כך שכולנו נצא נשכרים בעליית המודעות לנושא.

מעבר לזה, אני מבקש שהוועדה תפנה לשר הכלכלה, האוצר, הבריאות והסביבה, פנייה דחופה להגדיל את מספר המפקחים במינהל, להעלות גם את רמת פיקוח וגם את רמת האכיפה וגם את רמת התודעה, ולתקצב את העניין הזה. כי המשמעות של מה שדיברנו עליו כאן, זה שלמדינת ישראל זה עולה הרבה מאוד כסף, כל אדם שהולך אחר כך, ואנחנו מטפלים בו בבית-חולים, וכל התחלואות שהוא עובד, והסבל, והמשפחה, עולה למדינת ישראל הרבה יותר כסף. באוצר חושבים כל הזמן איך לחסוך – זאת הדרך לחסוך, בלהשקיע בדבר החשוב הזה שנקרא: מניעת פגיעה של אנשים בסביבת העבודה שלהם.

הדו"ח השביעי יתמקד במפרץ חיפה והתחלנו לעבוד עליו כבר השנה.

במסגרת הפרויקט הגדול במפרץ אנו פועלים כעת באמצעות בקשות חופש מידע לאסוף מידע על המפעלים הגדולים במפרץ ועל הנמל. גייסנו מומחים שעוזרים לנו בניתוח הנתונים. בנוסף אנו ממשיכים במאמץ לגיוס כספים מהקרנות ומהציבור כדי להגשים את היעדים שלנו ולפרסם את הדו"ח בהקדם האפשרי.

הישגים נוספים בשנת 2013

קמפיין ארצי גדול לקידום יישום חוק חופש המידע, במסגרת הבחירות לרשויות המקומיות, עליו דיווחנו בהרחבה לקרן של"י. במסגרתו הפקנו סרטון קצרצר, והפצנו אותו לציבור ולעשרות מועמדים. למעלה מ 70 מועמדים חתמו, והתחילו לפרסם מידע, במהלך 2014 - נעקוב אחר היישום של ההבטחות שלהם.

פייסבוק מהווה לנו פלטפורמה מאד אפקטיבית להעברת מסרים לקהלי יעד ממוקדים. [הדף שלנו בפייסבוק](#) קיים רק שנה אחת וכבר סחף 10000 אוהדים, הרבה מהם ערבים. אין ספק שהקהל הערבי בישראל זקוק למידע בנושאי סביבה וחברה, סביבה ובריאות, והצימאון הזה בא לידי ביטוי בדף. ככל הנראה הדף של העמותה הינו היחיד מבין כל הארגונים הארציים שמספק מידע גם בערבית.

בימים אלו אנו עוסקים בבניית אתר חדש לארגון, עם תכנים שמופנים לקהל היהודי וערבי ברחבי הארץ בנושאים של קיימות, הפחתת צריכה, אקטיביזם, נושאים של תעשייה, זיהום סביבה, בריאות וסביבה ועוד.

2 נושאים חדשים שהתחלנו לפעול בהם השנה: תחום **תרבות הצריכה**, בכדי להשפיע על הציבור כולו לצרוך בצורה מושכלת, ולהבין שצריכה לכשעצמה גם מזהמת את הסביבה.

הדברה וריסוסים הוא הנושא השני - פרסום מידע מהימן, נגיש ומוכן במדיות השונות ובשפות שונות - עברית וערבית. פעילות עם קהילות שנפגעות מריסוסים בעיקר ליד שכונות מגורים ומוסדות חינוך. במקביל, דרישה ממשד החקלאות, הבריאות, והמשרד להגנת הסביבה לפרסם עלוני מידע בערבית ובעברית.

לסיום – מאמץ חדש שאל"ס לקחה על עצמה השנה הוא ארגון מחדש של **הקואליציה לבריאות הציבור**, שהודיעה במאי השנה על סגירתה. אנחנו היינו מבין המקימים של השותפות הזו, והיא כמובן חשובה לנו, ויחד עם ארגונים כמו שתי"ל ועוד מתנדבים החלטנו שאנו מפעילים את השותפות הזו השנה, ללא תקציב, ובהתנדבות.

מנהלות הארגון ליאורה וג'מילה משקיעות גם שעות של אל"ס, וגם שעות מזמן הפרטי, כדי לשקם את השותפות. אנו עוסקים כעת בארגון מפגשי פעילים של אחת לחודש, בארגון הוועד המנהל, ובהיבטים משפטיים שונים. יש לכך כמובן היבט ארצי, כי השותפות היא של ארגונים ארציים בין השאר [אט"ד, מגמה ירוק, צלול, חיים וסביבה ועוד], אבל יש גם מיקוד באיזור חיפה.

העובדה שארגונים פנו אלינו בכדי שניקח על עצמנו את המאמץ הזה, מעידה על החוסן של הארגון ועל היכולת שלנו לעשות במשאבים מועטים יחסית, פעילות יעילה ומשפיעה. חשוב להדגיש שאל"ס כבר חילצה את הקואליציה לבריאות הציבור בעת משבר קודם ב 2009, שנבע מסיבות אחרות. החשיבות של העשייה הזו בתחום הבריאות הסביבתית עומדת כל העת מול העיניים של כולנו.

מקורות מימון

קרן ברכה, הקרן לסביבה ירוקה, קרן גימפריץ, קרן אברט, קרן מורניגסטאר, וועדת העזבונות ותרומות מהציבור.

ועד מנהל של עמותת אזרחים למען סביבה בגליל בשנת 2013

ד"ר ג'נט מיכאיל :	רופאת משפחה, תושבת הכפר פקיעין.
ניר שילה:	איש סביבה, מדריך טיולים, ויזם מכפר ורדים.
נילי כהן:	מהנדסת איכות סביבה, תושבת יובלים.
ברוך קטלב:	הנדסאי מים. תושב געתון.
ז'ק בן זקן:	קבלן, תושב כפר ורדים.
חביב ח'ורי:	מעצב גרפי, פסוטה.
רחלי גזית:	מנהלת עמותת הוותיק, קיבוץ עין המפרץ. - ועדת ביקורת.
עו"ד סלוא ואכים:	עו"ד עצמאית תושבת הכפר ראמה. - ועדת ביקורת.